

strani prekuhana, po drugi sirova, tu preslana, tam neslana: petje je, ne nemško, ne laško, ne slovensko, ne čerstvo, ne mično, ne žalostno, ne veselo; nezločin hrum je, ki ušesa žali, serca ne gane. Pokaj se pevci in pesmarji na ptuje narode ozirate, ker se vunder drugi pevci in pesniki ne na nas!

Vse spoštovanje pred nemškim narodskim petjem: tudi ono je lepo, dasiravno ni našimu primeriti. Da je pa lepo, je lepo zato, ker ni s ptujšino zmešano. Pošteni Nemci sicer tudi kako naših pesem v svoj jezik prestavijo, pa obderžijo našo mero, jih le imajo za pokazati našiga duha, pa povéjo: „Aus dem Slovenischen, Polnischen“ itd. Mnogo naših mojstrov pa le sili naše blago v ptuj okov, kradejo napeve iz laških, francoskih in nemških spevoiger (Opern), čeravno so si viža in beseda naravnost nasprot, in zatirajo tako našo narodnost, naš čut, naše serce, da, ko bi ne imeli še nekterih verlih pesmarjev, bi scasoma vés pesemski duh izmed nas zginiti moral. Ali ni od sile, ako slišimo slovensko pesem peti na napev: „Ich hab' ein kleines Hütchen nur“, — „Soll' ich leben oder sterben“, — „Schöner grüner“, — „Ein freies Leben“ itd.? In ko bi se taka spakarija vsaj v cerkev ne zašla! Pa še „Fra Diavolo“, „Zampa“, celó „Brüderlein fein“, — „Der kleine Liebesgott, treibt mit uns allen Spott“ itd. si najdejo pot v njo!!

Naši dédi so peli, kar so v sercu čutili; kar pa iz serca izhaja, pa zopet serce zadene. Dela poznejih dôb so bile pa dostikrat zložene, da serce ni vedilo zato; in torej ostanejo tudi pevci in poslušavci merzli.

Naj bi nihče ne oponašal, da petje je le eno, kakor je človekovo serce po celem svetu tudi le eno. To tudi jez dobro vém, in moj namen ni nikdar bil in ne bo enostransk, ne o petju ne o družih umetnostih; ali tudi to dobro vém in z menoj vsak omikan človek, da pesmi vsaciga naroda imajo svoj lastni izvorni značaj (Charakter), kakor ima vsak jezik svojiga duha. Slabo boš po nemško govoril, ako rabotno predstavjaš slovensko v nemško; ravno tako slaba bopa tudi tvoja slovenšina, ako jo kuješ rabotno po nemškem stavku. Kakor je z jezikom, tako je tudi s pesmi. Oboje je pravo, ako je v duhu naroda.

Naj bi slovenski pesniki in pesmarji tega nikdar ne zanemarili! Komur pa ni znana kakost slovenskiga in v občje slavenskiga narodskiga pevstva, naj opustí raji zlaganje pesem, — zlasti pa naj si zapomne zapoved: „Ne kradi ptujiga blaga!“ St.

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

8. pismo.

Dragi prijatelj!

Drugikrat sim se peljal v čolnu po Ljublanici do Žalostne gore. Prej ko sim gor šel, sim ogledal na močirji silno težavno delo, ki ga je za železnico treba. Železnica bo šla iz Ljubljane nad Vičem do Škandra; od tam pa do Žalostne gore zmiram po močirji. K sreči je močirje od Škandra do Srednje ali Notranje Gorice že dobro vterjeno, in silna težava je le dobre pol ure od Gorice do Žalostne gore. Tod je močirje, tako reči, brez dna; in vunder se bo tudi ta težava in overa premagala. Železna cesta je že osnovana, in vterditi jo, ji kopljejo na obéh stranéh po dva ali tri sežnje široke in nekoliko sežnjeve globoke jarke, ki jih z velicim težkim kamnjem nasipajo. Ko se kamnje po svoji teži v tla pogrezne, spet družiga naložé in tako delajo, dokler kamnje do terdih tal ne pride. Ko se

bo dovolj kamnja pogreznilo, bo tudi brez dvoma pot v sredi, po kateri bo železnica napeljana, dovolj terdna in brez nevarnosti. Za tako napravo je treba res veliko težavniga dela in lepiga denarja. Ko sim tod postopal in delo ogledoval, mi je bilo, kakor de bi že hlapon z dolgo versto vozov priderdrati vidil in neprijeten mašinin vrisk in voditelja naznanilo slišal: „Station Trauerberg — 3 Minuten Aufenthalt!“

Verh Žalostne gore pri samotni cerkvi je krasen razgled po celi Verhniški in Ljubljanski okolici, in še dalje na Kamniške planine in druge gore po Gorenskim. Precej za goro je vas, ki se Kamnik imenuje, in nekoliko dalje v kotu druga vas z iménam Presar. Vés ta kraj je sicer silno kamnit, zemlja pa vunder prav dobra in rodovitna. Tudi zrak je tod zdrav, desiravno je Ljubljansko močirje blizo, in Presarški fajmošter, častiti g. Rogič, prav prijazen starček, mi je pravil, de v 106 letih je on še le (ne spomnim se prav če) tretji ali četerti fajmošter tukaj.

Pozneje sim šel pri Zablati (Mostal) in Notranji Gorici še enkrat čez močirje v Izansko ali Iško okolico. Vedil sim namreč, de si je g. Melcher žlahni Reiterburg, izsluženi vodja cesarskiga kobilstva v Lipici, v tistim kraji majhno grajšinico kupil; in ker sva od mladih nog znana in dobra prijatla, sim ga obiskat šel. V neki vasi z iménam Brest ima zalo terdno poslopje, ki ga po nemško „Ebenporten“ imenujejo. — Pol ure od tam stoji na nekakšni višavi krasen Izanski grad (Sonneg), ki me je silovite prigodbe v letu 1848 žalostno spomnil. Še tistidan sim se na Verhniko vernil.

30. dan veliciga serpana sim Verhniko zapustil in v Ljubljano šel. Ljubljane, glavniga mesta naše lepe dežele, ti ne bom popisoval, ker jo sam dobro poznaš. To ti pa vunder povém, de mi je dopadla in de sim bil prav vesel, jo po dolgih letih spet viditi. Vsaka stopnja po mestu, vsake ulice so me veselih dní nekdanjih mladostnih let spomnile; pri vsim tem pa me je vunder neka žalost obšla, spomnivši se tega in uniga mladiga, nade polniga tovarša in dobriga prijatla, ki ga je nemila smert že vzela. Navdan tužniga spomina sim se podal k svetimu Kristofu, počivališe nekdanjih znancev, učiteljev in dobrotnikov obiskat. Dolgo sim nad gomilami stal, kjer Linhart, Vodnik in Čop počivajo. Močno me je ganil Vodnikov spominek z napisam:

»Ne hčere ne sina
Po meni ne bó,
Dovolj je spomina:
Me pesme pojó«.

Zares! blagor mu, sim si mislil, komur je Bog nebeški dar sladke pesmenosti dal! Jez revež nisim bil nikdar v stanu ne ene pesmice zložiti. Samo enkrat, ko sim v Kastelicovi „Čbelici“ bistrumne pšice bral, sim se vsedel na Pegaza poskusiti: ali bi zamogel tudi kakošno pšico skovati na ostudni prepír nekterih pesmarjev. Skoval sim sledeče verstice:

Kaj se kavšate ko psi
Vsak za čast in pesmi svoje?
Pevci sej ste vunder vsi,
Ker nam tud — petelin póje! —

Po tem pa sim šel obširni kolodvor železnice ogledat; škoda de je veža dvorane za tak kolodvor premajhna in pretesna!

V skozi in skozi snažnim in čednim mestu, ki se je o poslednjih časih močno olepšalo, sim ogledal po navadni šegi popotnikov cerkve, ki so res vse tako lepe, de se smé Ljubljana o tem z marsikakim tudi veliko večim mestam meriti. Na stolni cerkvi so pod vodstvom izvedeniga samouka Matevža Medveda, ki je tudi Verhniško cerkev sozidal, prav lepo kuplo naredili. Poseben kinč je mestu tudi krasno poslopje kazíne in pa nov

zidani most pred frančiškanarsko cerkvijo. Tudi nekatoljski kristjani, ki jih je pa mende malo v Ljubljani, so si poleg veliciga poslopja, ki ga „Kolizeum“ imenujejo, poleg Celjovške ceste zalo cerkvico napravili. Sploh se na ti strani mesta poleg Celjovške in Dunajske ceste nove mogočne hiše vzdigujejo tako, de človek, ki dolgo ni v Ljubljani bil, se komaj stariga obraza tukaj spomne. Le stara bajtica, na pol podertija pri „Kreuzbirtu“ bolnišnici nasprot še stoji kot pavova noga med drugimi lepimi poslopji. — Nekatere ulice imajo lesen tlak, ki mi je prav dopadel, ker se prav lahko po njem hodi; če le tudi kaj časa terpi?

Še lepši pa ko mesto so prijetni kraji okrog Ljubljane. Na severni strani imajo Ljubljančani prijazno sprehajališče, ki se mu Latermanov drevored pravi, nad njim in pred zalim gajem je prijetni gradič pod turnam „Tivoli“ imenovan. Od tod pelje kaj vabivna pot na hrib z imenom „rožnik“ (Rosenbach), verh kteriga stoji zala cerkvica, od ktere je na vse kraje krasen razgled obilno plačilo popotniku za majhni trud poti do cerkve.

Ko sim bil mesto in njega okolice ogledal, sim nekatere prijatle in stare znance obiskal. Nar bolj pa mi je bilo pri sercu gospó baronko Codelli-tovo, ki se smé zastran priljudne milodarnosti, kakor v Terstu žlahna gospa Reyer-jeva, zares mater ubogih imenovati, in ki je nekaj tudi meni veliko dobriga storila, v njeni starosti še enkrat viditi in jo hvaležno pozdraviti. Ne posmehuj se mi, prijatelj! de ti to pripovedujem. Meni je hvaležnost za prejete dobrote veliko bolj pri sercu, ko preiskovanje: ali so Ljubljano, nekdanjo Emono, res Argonauti sozidali ali ne. Ko bi to gotovo bilo, bi se smela Ljubljana ponašati, de je narstarejši mesto avstrijskiga cesarstva, in čez tri tisuč let bi že štela. Če se je Emona pozneje osnovala, je mesto vendar že silno staro, ker ga zgodovina že nekoliko sto let pred Kristusovim rojstvom opomne. Osemnajst let pred Kristusom so ga Rimljani vzeli, in potem je bilo dolgo terden tabor zoper severne še malo omikane narode, ki so lepo Italio napadali, dokler ga ni šiba božja, kralj Atila, v letu 452 popolnoma razdjel. Kmalo pa se je spet novo mesto povzdignilo, kjer današnje predmestje Gradiše stoji, in Justinianov vojskovodja Narses, hraber junak, ga je okoli leta 570 s terdnjavami obdal. Takrat so ptujci mesto, ki je bilo domačim — Slovencam — mende vedno Ljubljana, še zmiram Emono imenovali, in še le pod cesarjem Karolom velikim v devetim stoletji so mu Nemci imé Laibach dali. Prav velika ni mende Ljubljana nikdar bila; še dandanašnji ne šteje veliko čez 17 tisuč duš.

Novičar iz slovanskih krajev.

Xp. Iz Celja. Bravcam „Novic“ podam danes popis, kako je c. k. zborna sodnija v Celji pretekli mesec tisto silovito prigodbo razsodila, ki se je pripetila pred 2 letama in o kateri se je veliko govorilo in po časnikih pisalo. — 29. rožnika 1850 zjutra rano je umerl v svoji hiši v Vinskem Verhu v soseski sv. Barbare poleg Šmarja dosluženi g. fajmošter Miha Dragošović, ki je s svojimi sosedi zavolj zemljišnih mej večkrat prepír imel, zavolj kterega ga je večidel cela okolica sovražila. Berž po smrti fajmoštra se podá višji vradnik tadašnje Ješovske grajščine v njegovo stanovanje in po sodniški postavi zapečati vso zapuščino razun sôbe, kjer je merlič na parah ležal. Že takrat jeneka množica, ki se je z izgovorom za rajnega moliti v hiši snidila, pokradla mnogo nezapertega hišnega orodja v kuhinji in pred hišo; — razujzdana lakomnost je celo tako delječ segla, da so dva svečnika pri parah po-

kradli, in le svarilu nekterih bolj poštenih, ki so ravno pri merliču bili, je pripisati, da mu niso celò blazin in žimnice izpod trupla vzeli. Po besedah verjetnih prič je ležal merlič kot berač na parah. 30. rožnika popoldne, ko je imel pa pogreb biti, se je snidilo okoli 400 ljudi iz 4 bližnjih far, iz Šmarja, Št. Štefana, Št. Vida in Sladke gore pred hišo rajnega. Nepokoju in tatvinam v okom priti, je bil poslan grajšinski brič tjè. Na mesto pridši vidi fantaline skozi okno v klet se plaziti in zbrani množici v loncih in verčih vina iz kleti podajati. Ko se hoče temu zoperstaviti, ga začnè derhal suvati, in ker vidi: de ne more sam nič opraviti, odlazi. Ko trugo z merličem vzdignejo k pogrebu, ga spremi le majhna množica; vsi drugi ostanejo pred hišo, in še tista majhna množica, ki je merliča od hiše spremila, se verne večidel kmalo spet nazaj, kakor so nekatere priče poterdile, na poklic trobila. Komaj z merličem odidejo, se začnè križem rop po celi hiši; sodniški pečati se odtergajo, kletne duri se odpró, vinski sodci nastavijo, nekteri vino pijo, drugi ga v škafih preč bajejo, veliko ga steče po tleh; oknja in duri v sobah izderó, nekaj se jih serdito pokončá, nekaj odnese; peči poderó; hišnega orodja kakor stolov, miz, škrinj itd. nabaše kdor več more in gré ž njim domú.

Ko pride komisija, najde, razun nekterih pivcov in pijanih v kleti, vse prazno in le tû in tam kakošno razbito reč, čepine in slamo po sobah — žalostno znamenje grozne tolovajske razujzdanosti!

Škoda v vsim skupej je cenjena na 692 fl. dobriga denarja, ktera je pozneje po svarilu v cerkvah deloma povernjena bila. (Konec sledi).

Iz Kalca na Notrajnskim 12. maja. Ni davno, kar sim se nalaš v Materio na Primorsko podal, da bi tamkaj imenitni kačji kamen in tistega moža vidil, ki stekljino ozdravlja. Kačji kamen prav za prav ni kamen, ampak (kakor se meni zdi) okamnena ribja glava, na enim koncu dobro tenka, trivoglata, z zobmi, ko steklo gladka, in ima v sredi nekaj rudečega, ilnatemu pesku podobnega. Kamen je lastnina častite rodovine Nigovetičeve, in je že več 100 let pri hiši. Nek hvaležen romar ga je podaril. Ta kamen se položi na kačji vpik, se dobro poveže in v 2 do 4 tednih sam z zaceljene rane pade. Imeli so nekaj dva kamna, pa eden se je že kdaj razdrobil; ostalega pa bolj hranijo kot zlato, ker ga vpičenim z milim sercom posodujejo. Kamen se je tako koristen dokazal, da sim, poslušavši kar se mi je od njega pripovedovalo, jenjal biti neverin Tomaz.

Pride k meni tudi Balantin Babuder, s pridevkom Košanec, mož modrega obraza, okolj 60 let star, bistrega očesa, malih besed, ki sam sebe tudi ne hvali. Obljubil mi je popisati, kje in koliko steklih je ozdravil, pa danes še obljubljenega popisa čakam, ker sim mislil, da se bom za njegovo reč v prid človeštvu potegnil. Kolikor jaz in vsi sosede po celem Krasu in še dlè od Babudra vémo, je hvale vredno, je nenavadna pomoč, naj že nasprotniki čelustarijo kolikor hočejo. Gotovo je:

- 1) da je Babuder vsacega ozdravil, ki je zdravilo prav po njegovim ukazu vžil *);

*) Dovolite nam tukaj le eno vprašanje: Ali je sloveči Babuder vsacega že steklega ozdravil? ali le take, ki so bili popadeni od steklega psa ali volka? To je natanjko zvediti, ker to je tisti veliki razložek, kterega ne smémo nikdar zanemariti, ako sodimo o zdravilni moči kakega zdravila. Kdor nam skaže, da je vsacega steklega ali saj veči del steklih ozdravil: temu gré čast in hvala, da ima gotovo zdravilo, — temu naj se podá berž imenitno in veliko darilo, zakaj on je rešnik človeštva ene nar strašniših bolezin! — Vsa vsa druga je